

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

O., dnia 31 marca 2021 r.

Sąd Rejonowy w Obornikach I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

Protokolant: Anna Płachetka

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2021 r. w Obornikach

sprawy z powództwa (...) S.A.

przeciwko A. M.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 6.772,23 (sześć tysięcy siedemset siedemdziesiąt dwa 23/100) złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 5.884,00 złotych od dnia 2 grudnia 2020 roku do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. stosunkowo rozdziela koszty procesu obciążając nimi pozwaną w 67,57 % a powódkę w 32,43 % pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

UZASADNIENIE

Pozwem nadanym do Tutejszego Sądu w dniu 8-12-2020 r. powódka (...) S.A., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniosła o zasądzenie od pozwanej A. M. kwoty 10 909, 45 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie od kwoty 10 021, 19 zł od dnia 2-12-2020 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazała, że dochodzone roszczenie wynika z zawartej z pozwaną umowy pożyczki, której pozwana nie spłaciła, a na dzień wniesienia pozwu łączna kwota pozostała do uregulowania z tego tytułu wynosi 10 909, 42 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15-12-2020 r. referendarz sądowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W ustawowym terminie sprzeciw od przedmiotowego nakazu zapłaty wywiodła pozwana, wnosząc o uchylenie nakazu w całości i o oddalenie powództwa. Nakazowi zarzuciła: 1) częściowe wygaśnięcie zobowiązania poprzez zaspokojenie powoda, 2) niewykazania istnienia roszczenia zarówno w zakresie należności głównej jak i w zakresie należności ubocznych, 3) zastosowania niedozwolonych klauzul umownych nieobowiązujących konsumenta. Wskazała, że zastosowane przez powódkę postanowienia umowne w części dotyczącej opłaty przygotowawczej oraz umownego wynagrodzenia stanowią klauzule abuzywne. W zakresie opłaty przygotowawczej oraz wynagrodzenia umownego powód domagał się zbyt wysokiej kwoty co stanowczo nie jest adekwatne do kwoty udzielonej pożyczki i koszty te nie zostały udowodnione.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana i powódka zawarły umowę pożyczki numer (...) w dniu 17-12-2018 r. (dalej: umowa). Powódka udzieliła pozwanej pożyczki w całkowitej kwocie 6 900 zł, na okres spłaty pożyczki w 60 tygodniowych ratach po 198, 77 zł każda, za wyjątkiem ostatniej raty, której wysokość wynosiła 198, 76 zł do dnia 12-02-2020 r. które to raty oprócz kapitału do spłaty obejmowały również opłatę przygotowawczą w wysokości 40 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 2 896, 03 zł, opłatę z tytułu ubezpieczenia w wysokości 180 zł oraz koszt zakupu usługi (...) w wysokości 1 214, 16 zł. Pożyczka była pożyczką oprocentowaną - łączna wysokość odsetek umownych według stopy 10 % w stosunku rocznym za cały okres obowiązywania pożyczki wynosiła 669 zł. Łączna wysokość zobowiązania do spłaty wynosiła 11 926, 19 zł. Pozwana otrzymała do dyspozycji kwotę 6 900 zł. Jednocześnie umowa przewidywała, że

Jednocześnie zastrzeżono, że od zadłużenia przeterminowanego nalicza się odsetki umowne w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie o których mowa w przepisie art. 481 § 2 (1) k.c.

Usługa (...), umożliwiała pozwanej odroczenie terminu spłat rat wynikających z pierwotnego harmonogramu spłat określonego w umowie w wymiarze od 1 do 4 rat bez podania przyczyny. Odroczenie spłat rat może być wykorzystane albo jednorazowo (4 następujące po sobie raty tygodniowe), albo jako odroczenie kilku nie następujących po sobie rat tygodniowych, jednak łączna odroczonych rat nie może przekroczyć 4 rat w ciągu całego okresu obowiązywania umowy. Termin wymagalności odroczonych rat – w takim wypadku – zostawał przesunięty w czasie, a odroczone raty miały być płatne kolejno w okresach tygodniowych po terminie spłat pożyczki, wynikającym z pierwotnego harmonogramu. Ponadto usługa polegała na tym, że w wypadku klienta w trakcie trwania umowy pożyczkodawca zwalniał klienta z długu w odniesieniu do jakichkolwiek jeszcze niezapłaconych na dzień zgonu klienta zobowiązań wynikających z umowy.

dowód: umowa pożyczki nr (...) z dnia 17-12-2018 r.

Pismem z dnia 8-05-2020 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 10 268, 29 zł z tytułu umowy pożyczki (...) w terminie do dnia 22-05-2020 r.

dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 8-05-2020 r.

Na poczet należności z przedmiotowej umowy pożyczki pozwana wpłaciła łącznie kwotę 1 905 zł przed wytoczeniem przeciwko niej powództwa.

okoliczności bezsporne

Dowodom z dokumentów Sąd dał wiarę w pełni, albowiem zostały sporządzone przez osoby do tego upoważnione w zakresie swych kompetencji a ani Sąd z urzędu, ani żadna ze stron nie znaleźli podstaw by kwestionować ich autentyczność czy wiarygodność.

Powódka twierdziła, że pozwana na poczet zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki wpłaciła łącznie kwotę 1 905 zł przed wytoczeniem powództwa, natomiast po wytoczeniu powództwa nie wpłaciła na poczet zobowiązania żadnych kwot. Podkreślenia wymaga że okoliczność, iż pozwana nie regulowała terminowo należności wynikających z umowy jest okolicznością negatywną i jako takiej powódka nie musiała jej dowodzić, poprzestając na wykazaniu istnienia zobowiązania. W sytuacji kiedy pozwana twierdzi, że dokonywała na poczet zobowiązania objętego pozwem wpłat kwot w wyższej wysokości, aniżeli twierdzi powódka, winna tę okoliczność, zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodu wykazać, czego jednak nie uczyniła. Pozwana nie wykazała zatem, by wpłaciła na poczet umowy pożyczki wyższą kwotę, aniżeli wynika to z twierdzeń pozwu. W konsekwencji Sąd przyjął, że do wytoczenia powództwa pozwana wpłaciła kwotę 1 905 zł, natomiast po wytoczeniu powództwa nie wpłaciła z tego tytułu żadnych kwot.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Stosownie do treści przepisu art. 505 § 1 k.p.c. w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc.

Strony łączyła umowa pożyczki gotówkowej o charakterze odpłatnym.

Zagadnieniem, które należało rozstrzygnąć w pierwszej kolejności w niniejszej sprawie było czy zastrzeżenie przez powódkę w umowie pożyczki na swoją rzecz świadczeń w postaci: 1) odsetek w wysokości odsetek maksymalnych w kwocie **669 zł** za cały okres obowiązywania pożyczki, 2) wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie **2 869, 03**, 3) opłaty za usługę (...) w kwocie **1 241, 16 zł** 4) opłat przygotowawczej w kwocie **40 zł**, 5) zastrzeżenie uiszczenia składki ubezpieczeniowej w wysokości **180 zł** - w łącznej wysokości **5 026, 19 zł** - z uwagi na ich wysokość w stosunku do przelanej faktycznie na rzecz pozwanej kwoty pożyczki w kwocie **6 900 zł** - pozostawało w zgodzie z zasadami współzycia społecznego, a zatem czy te postanowienia umowne były ważne. Zagadnienie to jest o tyle istotne, że postanowienia umowne sprzeczne z zasadami współzycia społecznego są **bezwzględnie nieważne**, stosownie do treści przepisu art. 58 § 2 k.c., a postanowienia umowne w pozostałej części wiążą strony, co pozwalało na ustalenie jaki był rzeczywisty zakres zobowiązania pozwanej wynikający z przedmiotowej umowy.

Wątpliwości Sądu nie budziło zgodność z zasadami współzycia społecznego postanowienia umownego zastrzegającego na rzecz powódki opłatę przygotowawczą w kwocie **40 zł**, mając na uwadze, że odpowiada w ocenie Sądu – biorąc pod uwagę kwotę pożyczki - godziwemu wynagrodzeniu za przeprowadzenie przez powódkę wszelkich czynności związanych z przygotowaniem do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki.

Wątpliwości Sądu nie budziło również, możliwość zastrzeżenia ubezpieczenia pożyczki, co uczyniono zastrzegając wysokość składki od ubezpieczenia w wysokości **180 zł**.

Wątpliwości co do zgodności z zasadami współzycia społecznego nie budziło postanowienie umowne, zgodnie z którym powódka zastrzegła na swoją rzecz odsetki z racji oprocentowania pożyczki według maksymalnej stopy odsetek kapitałowych za cały okres kredytowania. Odsetki te stanowiły wynagrodzenie za korzystanie z kapitału powódki przez okres trwania umowy tj. od dnia 17-12-2018 r. do dnia 12-02-2020 r. Powódka zastrzegła wysokość tych odsetek według stopy 10, 00 % w skali roku.

Przepis art. 359 § 1 k.c. stanowi, iż odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Przedmiotowa umowa przewidywała, iż pożyczka jest oprocentowana według stopy 10 % rocznie, przez okres obowiązywania umowy, tj. od dnia 17-12-2018 r. do dnia 12-02-2020 r. Jednocześnie przepis art. 359 § 2¹ k.c. przewiduje, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). Zastrzeżona stopa procentowa, nie przekraczała dopuszczalnej wysokości odsetek maksymalnych na dzień zawarcia umowy.

Stosownie do treści przepisu art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Stosownie do § 3 cytowanego przepisu jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba, że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynności nie zostałaby dokonana.

Sąd nie podziela poglądu powódki, jakoby przestrzeganie reguł dotyczących wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki ujętych w przepisie art. 36a ustawy z dnia 12-05-2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: (...)), czyniło wprowadzenie takich opłat w wysokości maksymalnej, którą ta ustawa przewiduje dopuszczalnymi w świetle zasad współzycia społecznego. Podkreślenia wymaga, że ograniczenia przewidziane w art. 36a UKK wskazują jedynie górną granicę wysokości tych opłat, których pożyczkodawca nie może naruszyć niezależnie od występującego ryzyka i charakteru udzielanej pożyczki. W ocenie Sądu nie oznacza to jednak, że dopuszczalne jest wprowadzanie w każdym wypadku postanowień umownych, które wprowadzają pozaodsetkowe koszty pożyczki w wysokości maksymalnie dopuszczalnej i że takie postanowienia nie będą podlegać ocenie w świetle zasad współzycia społecznego.

Stanowisko to znalazło wyraz w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13-09-2018 r. w sprawie C-176/17, gdzie wskazano, iż w wypadku roszczenia opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję

wierzytelności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, sąd krajowy uprawniony jest do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy. W związku z powyższym Sąd zbadał postanowienia umowy pożyczki w kontekście ich zgodności z zasadami współżycia społecznego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy zastrzeżenia umowne w postaci **jednoczesnego** zastrzeżenia na swoją rzecz przez pożyczkodawcę: 1) opłaty za wykupienie usługi (...) w wysokości 1 241, 16 zł, 2) wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 2 896, 03 zł, przy faktycznie oddanej do dyspozycji pozwanej kwocie 6 900 zł pozostaje w rażącej sprzeczności z zasadą współżycia społecznego, w postaci **dopuszczalności osiągania uzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki**. Złamaniem tej zasady jest osiąganie nieuzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki, co w ocenie Sądu ma miejsce w niniejszej sprawie. Wprowadzanie dodatkowych postanowień umownych do umowy pożyczki, w celu osiągnięcia dodatkowego, nieuzasadnionego zysku, jest w ocenie Sądu złamaniem zasady osiągania uzasadnionych zysków z udzielonej pożyczki i jako takie postanowienia te nie mogą być uznane za ważne, w zakresie w jakim są niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Podkreślenia wymaga, że z okoliczności sprawy nie wynika, by jednoczesne zastrzeganie maksymalnych odsetek i dodatkowych wynagrodzeń z tytułu udzielania pożyczki w postaci prowizji i sprzedaży usługi było uzasadnione szczególnym ryzykiem lub innymi szczególnymi okolicznościami. Wskazać należy, że opłata za usługę (...), biorąc pod uwagę cenę tej usługi, nie odpowiadała uprawnieniom jakie pozwana w tej usłudze otrzymała.. W konsekwencji Sąd uznał obowiązek uiszczenia tej opłaty za nieważny w związku ze sprzecznością z zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie Sąd uznał, że znacząco wygórowana jest kwota prowizji, która stanowi 41, 97 % kwoty pieniężnej oddanej do dyspozycji pozwanej. W konsekwencji Sąd uznał postanowienie umowne dotyczące prowizji za nieważne i jako takie niewiążące pozwanej.

Skutkiem powyższego musi być ustalenie, że zapisy dotyczące : 1) opłaty za wykupienie usługi (...) w wysokości 1 241, 16 zł, 2) wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 2 896, 03 nie rodzą obowiązku zapłat tych kwot przez pozwaną.

Jednocześnie wskazać należy, że w pozostałym zakresie postanowienia umowy pożyczki wiążą strony. Wskazać należy, że pozwana, pomimo upływu terminów spłaty wszystkich rat nie uregulowała wynikających z umowy należności. Jednocześnie wskazać należy, że powódka wykazała również zasadność roszczenia odsetkowego za nieterminowe uregulowanie należności wynikających z terminów płatności poszczególnych rat. Powódka wskazała, że wysokości odsetek wynikających z nieterminowego regulowania rat wynosiła za okres od dnia 19-12-2018 r. (data płatności pierwszej raty) do dnia 1-12-2020 r. wynosiła kwotę **888, 23 zł**, która to kwota nie budziła wątpliwości sądu. Powódka w umowie zastrzegła bowiem wysokość odsetek z tytułu zadłużenia przeterminowanego według stopy maksymalnych odsetek za opóźnienie. Która to kwota biorąc pod uwagę wysokość wpłat pozwanej, sposobu zarachowania oraz wysokości zastrzeżonej stopy procentowej nie budziła wątpliwości Sądu.

W realiach niniejszej sprawy powyższe oznacza to, że pozwana winna spłacić na rzecz powódki kwotę z tytułu należności głównej, odsetek kapitałowych oraz odsetek za opóźnienie łącznie kwotę **6 772, 23 zł** (kwota kapitału: **6 900 zł**; kwota odsetek kapitałowych: **669 zł**; opłata przygotowawcza **40 zł**; składka ubezpieczeniowa **180 zł**; łączna kwota odsetek za opóźnienie – **888, 23 zł** - łącznie **8 677, 23 zł** pomniejszone o kwotę wpłat pozwanej **1 905 zł**).

Jednocześnie wskazać należy, że uzasadnione było domaganie się przez powódkę odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, stosownie do treści przepisu art. 481 § 1 k.p.c. i art. 481 § 2 ¹ k.p.c., skoro taka wysokość odsetek została zastrzeżona od zadłużenia przeterminowanego wynikającego z umowy pożyczki. Jednocześnie datą od której należały się odsetki w tej wysokości był dzień następujący po dniu złożenia pozwu. Pozwana naliczyła odsetki za opóźnienie do dnia 1-12-2020 r. w łącznej kwocie 888, 23 zł. W konsekwencji pozwana pozostawała w opóźnieniu od dnia następnego (od dnia 2-12-2020 r.), w zakresie należnej kwoty (6 772, 23 zł), pomniejszoną o wysokość już naliczonych odsetek za opóźnienie (6 772, 23 zł – 888, 23 zł), a zatem od kwoty 5 884, 00 zł Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt 1. wyroku na podstawie powołanych wyżej przepisów.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu (pkt 2. wyroku).

W zakresie kosztów procesu zastosowanie znajduje przepis art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powódka dochodziła kwoty 10 909, 42 zł, a jej roszczenie okazało się zasadne co do kwoty 6 772, 23 zł. W konsekwencji należało przyjąć, że powódka „wygrała” proces w 67, 57 %, a zatem w tym zakresie należał się jej zwrot kosztów postępowania. Mając powyższe na uwadze, Sąd stosunkowo rozdzielił koszty procesu obciążając nimi powódkę w 32,43 %, a pozwaną w 67, 57 %, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenia referendarzowi sądowemu (pkt 3. wyroku).

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki